

Vergaderjaar 2013–2014

29 653

Het Nederlands buitenlands beleid ten aanzien van Latijns-Amerika en de Cariben

Nr. 17

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 11 maart 2014

Graag bied ik u hierbij de reactie aan op het verzoek van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken van 20 februari 2014 inzake de actuele situatie in Venezuela.

Recente ontwikkelingen in Venezuela

Sinds begin februari vinden in Venezuela demonstraties plaats. De protesten zijn gestart door studenten in het westen van Venezuela, onder meer vanwege de toenemende onveiligheid, de inflatie en de schaarste. Zij zijn van mening dat een toekomstperspectief ontbreekt. De oppositie heeft zich, ook vanwege het in gedrang komen van fundamentele vrijheden, hierbij aangesloten. Pro-regeringsgroepen zijn vervolgens in een groot aantal steden ook de straat op gegaan. Dit heeft op 12 februari geleid tot een confrontatie in Caracas, waarbij drie doden vielen. Inmiddels zijn er 20 doden en circa 250 gewonden te betreuren. Pro- en antiregeringsdemonstraties vinden nog steeds dagelijks in meerdere steden plaats, al was er als gevolg van Carnaval wel een luwte.

De anti-regeringsdemonstraties werden tot zijn arrestatie geleid door oppositieleider Lopez (*Movimiento Voluntad Popular*). Na eerst te zijn ondergedoken heeft hij zich op 18 februari jl. overgegeven. Naar verluidt zou hij door andere oppositiegroeperingen zijn bedreigd. Lopez wordt beschuldigd van aanzetten tot geweld. Op 27 februari jl. is ook een aanhoudingsbevel tegen Vecchio (*Movimiento Voluntad Popular*) uitgevaardigd. Hij is nog niet opgepakt. Sinds de hechtenis van Lopez worden de anti-regeringsdemonstraties in Caracas geleid door de vrouw van Lopez, oppositieleider Machado (onafhankelijk) en oppositieleider Capriles (*Primera Justicia*). De *Mesa de la Unidad Democrática* (MUD), de gelegenheidscoalitie van de oppositiepartijen geleid door Capriles tijdens de meest recente verkiezingen, bestaat nog, maar heeft thans een minder prominente rol dan de leiders van de individuele partijen.

In Caracas en enkele steden in het westen (San Cristóbal, Maracaibo, Merida en Valencia) onttaarden de demonstraties regelmatig in confrontaties met de oproerpolitie. De oppositie beschuldigt de regering ook van inzet van burgermilities. In San Cristóbal (Tachira staat) vinden plunderingen plaats, zijn het gsm- en elektriciteitsnetwerk regelmatig afgesloten en zijn extra legereenheden ontplooid.

Het toch al gepolariseerde politieke landschap is door de demonstraties verder gepolariseerd. President Maduro veroordeelt de demonstraties van de oppositie in harde bewoordingen, maar roept ook op tot een vredesconferentie met als uitgangspunten: respect voor de grondwet, geen geweld en geen buitenlandse inmenging. Oppositieleiders hebben vooralsnog van deelname afgezien, want zij willen eerst garanties krijgen over o.a. vrijlating gevangenen, ontwapening milities en het opheffen van censuur. De RKK en vertegenwoordigers van het bedrijfsleven hebben wel gehoor gegeven aan de oproep en deelgenomen aan de vredesconferentie van 26 februari jl.

De positie van oppositieleider Capriles (*Primera Justicia*) is na de verloren presidentsverkiezingen (april 2013) en de verloren lokale verkiezingen (december 2013) onder druk komen te staan. Zijn gematigde lijn staat ter discussie en vertegenwoordigers van een meer harde lijn binnen de oppositie, zoals Lopez en Machado, hebben de studentenprotesten aangegrepen om hun boodschap te benadrukken. Met de arrestatie van Lopez probeert Capriles weer voet aan de grond te krijgen. Op 26 februari jl heeft hij een 10-punten plan opgesteld: vrijlaten gevangenen, ontmanteling burgermilities, beëindigen van gewelddadig karakter demonstraties, een bemiddelaar van de RKK aanstellen en het oprichten van een waarheidscommissie, toegang voor alle groeperingen tot staatsmedia, hervervulling van rechters van het Hooggerechtshof en bestuurders van de Kiesraad, geen Cubaanse inmenging meer in leger en politiek, stoppen van de (gunstige) olieleveranties aan bevriende naties, bij elkaar brengen van private sector, arbeiders, *civil society* en overheid voor het reactiveren van de economie, en openbaar maken van bedrijven die dollars ontvangen hebben van de instantie die buitenlandse valuta toewijst. Ook stelt hij voor burgercomités op te richten die de dialoog onder de bevolking moeten voeren.

Europese en internationale reacties

De EU is bezorgd over de ontwikkelingen in Venezuela. HV Ashton heeft twee verklaringen uitgegeven (14 en 21 februari jl) met oproep aan zowel de regering als de oppositie in Venezuela: het aangaan van dialoog en het betrachten van terughoudendheid, en het benadrukken van belang van vrijheid van meningsuiting en recht op demonstratie. Dit geldt ook voor de SGVN, die tevens in een gesprek (3 maart jl.) met de minister van Buitenlandse Zaken van Venezuela, Jaua, heeft opgeroepen tot dialoog. Daarnaast heeft VN Hoge Commissaris voor de mensenrechten, Pillay, het geweld veroordeeld en opgeroepen tot dialoog. Ook de Paus heeft zijn zorgen geuit en via zijn vertegenwoordiger in Caracas laten weten dat de RKK bereid is te bemiddelen. Regionale organisaties als de OAS en UNASUR hebben verklaringen afgegeven en speciale bijeenkomsten gehouden op 6 en 7 maart jl. (OAS) en 13 maart (UNASUR).

Landen uit de regio hebben terughoudend gereageerd en zien de protesten vooral als een interne Venezolaanse aangelegenheid. Alleen Panama heeft de OAS gevraagd om een speciale bijeenkomst over Venezuela. In reactie hierop heeft President Maduro alle banden met Panama verbroken. Ook zijn de ontwikkelingen besproken tussen de Colombiaanse minister van Buitenlandse Zaken, Holguin, en VS *Secretary of State* (SoS), Kerry. Ook zij zien een rol voor de RKK in het bemiddelingsproces.

De VS heeft de ontwikkelingen in Venezuela scherp veroordeeld. Venezuela beschuldigt de VS van het aanstichten van geweld en heeft drie VS diplomaten uitgewezen vanwege contacten met studentenbewegingen. In reactie hierop heeft de VS drie Venezolaanse diplomaten uitgewezen.

Positie Koninkrijk

Het kabinet is bezorgd over de ontwikkelingen in buurland Venezuela en ondersteunt de boodschappen van EU HV Ashton. De ambassade van het Koninkrijk in Caracas volgt de situatie nauwlettend. Het reisadvies voor Venezuela is op 18 februari jl. geactualiseerd. Bijna 300 Nederlanders hebben zich geregistreerd bij de ambassade in Caracas. De ambassade staat met hen in contact. Ook is er vanuit Den Haag en de ambassade in Caracas nauw contact met de Caribische Landen Curaçao en Aruba, en met het Openbaar Lichaam Bonaire. Hierbij is ook aandacht voor veiligheidsmaatregelen en crisisplanning.

Venezolanen in Aruba, Curaçao en Bonaire hebben aandacht gevraagd voor de situatie in hun thuisland. Op de drie eilanden vonden demonstraties plaats, waarvan sommige voor de lokale Venezolaanse consulates. Op vrijdag 21 februari jl. heeft Venezuela de drie consulaten in Aruba, Curaçao en Bonaire gesloten. Aanleiding was een incident bij het consulaat-generaal in Aruba. Op 21 februari jl. is een Venezolaanse bestuurder met zijn auto frontaal tegen het consulaat gereden. Het OM en de politie van Aruba doen onderzoek. Vanzelfsprekend waarborgen de landen van het Koninkrijk de veiligheid van het personeel en de gebouwen van de vertegenwoordigingen in Aruba, Curaçao en Bonaire. Lokaal zijn daartoe maatregelen getroffen.

Vervolgstappen

In de bilaterale betrekkingen is de nabuurschaprelatie tussen het Koninkrijk en Venezuela het uitgangspunt en hiertoe is de intensivering van de diplomatieke contacten van essentieel belang. Het kabinet blijft de recente ontwikkelingen in Venezuela nauwlettend volgen. Naast de bilaterale contacten is het EU-kanaal van belang. In EU-kader wordt aangedrongen op de bevordering van dialoog tussen de regering en de oppositie, staken van gewelddadigheden en het respecteren van de rechtsstaat en fundamentele vrijheden.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
F.C.G.M. Timmermans